פאה
פרק ב

מ"ז

הקדמה

א) במצות פאה כתיב (קדושים יט, ט) "ובקצרכם", ונלמד מזה, דבעינן שמעשה הקצירה תעשה ע"י הבעלים (או שלוחים), ואם לאו, אין כאן חיוב פאה, ואם בכל זאת מפריש פאה, לא חל, וחייב בתרו"מ.

ב) באופן זה, שאין הפירות מתחייבין בפאה, כיון שלא נקצרה ע"י הבעלים, אז פטורה התבואה אף בתלוש, דאע"ג דקי"ל (פ"א מ"ו) דאם לא נתן פאה במחובר, צריך ליתן בתלוש (כדקתני "**לעולם** הוא נותן משום פאה"), זהו דוקא אם היה הקצירה המחייבת בפאה, ונתחייבה התבואה בפאה, בכה"ג יהא חייב בפאה גם בתלוש, אבל אם נקצרה התבואה בקצירה שאינה מחייבת בפאה, נמצא דמעולם לא באה התבואה לידי חיוב, א"כ, לעולם נשארת פטורה.

המשנה

ג) **שדה שקצרוה גוים**, לעצמן , ופי' המשנ"ר דהיינו שה[א]ישראל מכר או נתן להם במתנה שדה שלא נקצרה, וקצרה הנכרי לעצמו, ואח"כ חזר וזכה ישראל בתבואה שנקצרה, פטורה מן הפאה, משום דכתיב "ובקצרכם" עד שתהא אתם הקוצרים.

ד) **קצרוה לסטים**, היינו שדה של ישראל, שקצרוה לסטים לעצמן, ואח"כ ברחו בלי התבואה, או החזירו את התבואה לישראל, פטורה מן הפאה, מהטעם הנ"ל, דלא קצרוה הבעלים, ובעינן "ובקצרכם" וליכא.

ה) **קרסמוה נמלים**, דרך הנמלה לחתוך קנה השבולת מלמטה, ולזה קוראים קרסום, לשון "יכרסמנה חזיר מיער" (תהלים פ, יד), פטורה מן הפאה, דכתיב "ובקצרכם", עד שתהיו אתם הקוצרים.

ו) **שברתה הרוח, או הבהמה**, היינו שהרוח או הבהמה שברה את התבואה, ונקצרה עי"ז מן האדמה, **פטורה** מן הפאה מהטעם הנ"ל.

ז) ובכל הנ"ל, אף בעומרים פטורה מן הפאה, כמו שביארנו לעיל באות ב' ע"ש.

ח) **קצר חציה וקצרו לסטים חציה**, היינו שבעל השדה קצר חציה מהתבואה שבשדה, ואח"כ קצרו לסטים את חציה השני (ולאו דוקא לסטים, אלא אפי' א' מהנ"ל), פטורה מן הפאה, מפני שחובת הפאה בקמה, היינו שחובת הפאה של החצי הראשון הניח הבעלים בחציה השני כשעדיין היה קמה, וכיון שהחצי השני נקצר ע"י לסטים, כבר אזלא לה החיוב פאה, כמו שביארנו לעיל, דקציר לסטים פטור מפאה, ואפי' לעומרים לא חזרה החיוב פאה, כיון שכבר בטלה החיוב לגמרי ע"י קצירת הלסטים.

[א] אבל לא פועלי גוים לישראל, דאז הוי כאילו קצרוה ישראל (רע"ב). ובתוס' רעק"א אות כג כתב בשם הפר"ח, דמסתברא אף שאינם פועלים, אלא אפי' קצרוה לצורך הישראל בלא ידיעתו, נמי חייב בפאה, ע"ש. ולכאורה נראה דמוכרח לומר כן, דאי בעינן דוקא שליחות של הבעלים, הא אין שליח לעכו"ם, ולפי רעק"א מובן. ואח"כ ראיתי שהמשנ"ר הקשה, הא אין שליחות לעכו"ם, ולפי רעק"א מיושב כנ"ל.

[ב] אבל לא מיירי שגזל, דא"כ היינו קצרוה לסטים.